

ванието на квадрата равновеликъ съ кръга, като се употребява само линейка и пергелъ. Въ тази смисъл квадратурата на кръга е невъзможна, защото е невъзможно да се построи иррационалното число π ; при това тя е и безполезна, защото както казахме, може да се опрѣдѣли съ достатъчна точностъ страната на квадрата, който е равновеликъ съ кръга *).

Макаръ квадратурата на кръга и да е задача невъзможна въ строга смисъл, нѣ може да се рѣши приблизително и при това съ такава приближение, което е повече отъ достатъчно за всичкитѣ ѣ прилагания. Отъ уравнението $x^2 = \pi R^2$ намѣрваме $\frac{2\pi R}{x} = \frac{x}{1/2x}$, а отъ тука слѣдва, че страната на квадрата, който е равновеликъ съ кръга, е срѣдня пропорционална между окръжността и половината на радиуса; слѣдов. въпроса за опрѣдѣляването на x се привежда къмъ намѣрването права линия, равна на окръжността, или къмъ линия равна на 2π , ако радиуса на кръга вземемъ за единица.

Ще приведемъ нѣколко приблизителни рѣшения на тази задача.

1. Суммата отъ странитѣ на равностранния тригълникъ и квадрата, които сж вписани въ кръга, на който радиуса е единица, е равна приблизително на π . И наистина, страната на вписания равноностраненъ тригълникъ (§ 135) е равна на $\sqrt{3}$, а страната на вписания квадратъ (§ 133) е равна на $\sqrt{2}$; нѣ

$$\sqrt{3} + \sqrt{2} = 3,148 \dots,$$

*) Отъ многото опити, които сж направени за намѣрването квадратурата на кръга, — опититѣ, които сж свързани съ голѣма загуба на врѣме и умствени сили, сж дали на този въпросъ голѣма извѣстность. За да се прѣкрятъ безполезнитѣ издирвания по този прѣдметъ, ученитѣ учреждения сж се съгласили да не приематъ на разгледане никакви разсждения, които се отнасятъ къмъ този въпросъ, и това рѣшение имало желемия успѣхъ: отъ това врѣме съ квадратурата на кръга захванали да се занимаватъ по-малко.

Сжщата участъ, както квадратурата на кръга, имала и задачата: *да се раздѣли даденъ жгълъ на три равни части*. Тази задача не може да бѣде рѣшена начертателно. При все това тя е съставлявала прѣдметъ на многочисленни изслѣдвания отъ геометритѣ въ старо врѣме и сега. *Монтукла* въ съчинението си: *Histoire des recherches sur la quadrature du cercle* съобщава въ прибавления така сжщо и историята на трисекцията на жгъла. Всичкитѣ издирвания по този въпросъ се привеждатъ, както въ квадратурата на кръга, само къмъ приблизителни рѣшения.

Ако въ безконечната нисходяща прогрессия $\frac{q}{1-q} = q + q^2 + q^3 + \dots$ прѣд-

положимъ, че $q = \frac{1}{4}$, то ще намѣримъ:

$$\frac{1}{3} = \frac{1}{4} + \frac{1}{4} \cdot \frac{1}{4} + \frac{1}{4} \cdot \frac{1}{4} \cdot \frac{1}{4} + \dots$$

Това изражение показва, по какъвъ начинъ, чрѣзъ послѣдователно дѣление жглитѣ наполовинъ, може да се получи малко или много приблизителното раздѣляване дадения жгълъ на три равни части. Трисекцията на жгъла може да бѣде разрѣшена съ помощта на висшата геометрия, напр. чрѣзъ прѣсичанieto на кръга съ парабола; нѣ нѣкои частни случаи, напр. раздѣляването правия жгълъ на три равни части (задача 122), могатъ да се разрѣшаватъ и отъ елементарната геометрия.